

Viite

Asia

Venäjän luonnonvara- ja ympäristölainsäädännön kokonaisuudistus

Asiasanat VENÄJÄ, KESTÄVÄ KEHITYS**Hoitaa UM** ITÄ-22**Hoitaa UE** MOS

Koordinoi

Tiedoksi

ITÄ-20; ITÄ-21; ITÄ-23; ITÄ-24; ITÄ-25; KPO-10

BER; PIE

FINPRO; KTM; LVM; MET; METSÄHALLITUS; METSÄNTUTKIMUSLAITOS;

METSÄTEOLLISUUS RY; MMM; MTK; SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS; VM; YM/KVY

Venäjällä on menossa luonnonvara- ja ympäristölainsäädännön kokonaisuudistus. Sekä tärkeimpien luonnonvarojen käyttöä että ympäristönsuojelua ohjaavat lait uusitaan. Käsittelyssä ovat seuraavat lakiesitykset: laki kaivannaisista, metsälaki, vesilaki ja laki ympäristöhaittojen korvaamisesta. Uusi ympäristönsuojelulaki on jo voimassa.

Venäjällä on menossa luonnonvara- ja ympäristölainsäädännön kokonaisuudistus. Sekä tärkeimpien luonnonvarojen käyttöä että ympäristönsuojelua ohjaavat lait uusitaan. Valmistelun päävastuu on luonnonvaraministeriöllä mutta myös monet muut ministeriöt ja virastot osallistuvat työhön. Eräät lakiesitykset ovat nousseet keskustelunaiheiksi myös yleisellä poliittisella tasolla. Tässä esitetään lyhyt katsaus tärkeimpien lakien valmistelun tilanteeseen lähinnä metsäsektorin näkökulmasta.

Luonnonvaralait

Luonnonvaraministeriö julkisti syyskuun alkupuolella kaivannaisia koskevan lakiesityksen ja syyskuun lopulla esitykset metsälainsäädännön ja vesilainsäädännön osaksi. Kaikilla näillä lakiesityksillä on rakenteen lisäksi myös tiettyjä sisältöä koskevia yhtäläisyyksiä. Vesilakiin liittyy metsälain tapaan erillinen kehittämisstrategioiden määrittely.

Laki kaivannaisista [Kodeks o nedrah]

"Nedra" on maapinnan alapuolinen maankuoren tai vesialueiden pohjan alapuolinen osa ulottuen sellaiseen syvyyteen, missä hyödyntäminen on mahdollista. Kaivannaiset, "polesnye iskopaemye", kuuluvat "nedraan" ja ne voivat olla mineraaleja, hiilivetyjä tai maanalaista vettä, joita voidaan käyttää suoraan tai jalostettuina tuotantoon. Yleisesti esiintyviä kaivannaisia kuten maa- ja kiviaineksia käsitellään omana ryhmänään.

Duuman luonnonvarakomitea ja tiedeakatemia järjestivät lokakuun lopulla lakia käsittelevän konferenssin. Luonnonvarakomitean puheenjohtaja **A. Beljakov** arvioi, että luonnonvaraministeriön esityksen lisäksi on tulossa muuta kaksi rinnakkaista lakiesitystä. Kiistanalaisia pääkysymyksiä ovat

kaivannaisia koskevan päätöksenteon toimivaltuudet ja luonnonvaran käyttöoikeuden hinnoittelu. Pyrkimyksenä on keskittää toimivaltaa federaation hallintoon ja lisätä valtion tuloja. Alueet ja yritykset vastustavat tätä kehitystä. Federaation hallitus käsitteli luonnonvaraministeriön esitystä 10.10 ja antoi evästyksiä jatkovalmisteluun. Tavoitteena on saada hallituksen esitys valmiiksi vuoden 2003 ensimmäisen neljänneksen aikana. Tiedotusvälineet tulkitsivat hallituksen käsittelyä niin, että alueet ja niiden johtajat ovat menettämässä vaikutusvaltaansa.

Metsälaki

Luonnonvaraministeriön syyskuista esitystä on arvosteltu voimakkaasti eri tahoilta. Kiistanalaisimpia asioita ovat päätöksenteon toimivaltuudet sekä metsien käyttöoikeuksien luovutuksen periaatteet ja prosessi. Viimeksi teollisuusministeriön metsäteollisuuden osaston päällikön sijainen **M. Klinov** arvosteli **05.11 Lesnaja Gezetassa** yli puolen sivun artikkelissa luonnonvaraministeriön esitystä päätyen arvioon, että on laadittava täysin uusi esitys metsälaki. Arvostelu koski etupäässä vuokrausta ja konsessioita, joissa luonnonvaraministeriö ei Klinovin mukaan ota riittävästi huomioon yritysten etuja. Metsälain pitäisi tulla federaation hallituksen käsittelyyn vielä tämän vuoden aikana.

Vesilaki

Luonnonvaraministeriö julkisti esityksen vesilaki muutama päivä metsälakiesityksen jälkeen ja hieman myöhemmin valmistuivat vesivarojen käytön ja suojelun pääperiaatteet. Tärkeystään huolimatta vesilakiesitys ei ole herättänyt samanlaista laajaa keskustelua kuin kaivannaislaki ja metsälaki ilmeisesti siksi, että siihen ei liity yhtä paljon suoria taloudellisia intressejä kuin niihin.

Ympäristönsuojelulait

Laki ympäristönsuojelusta [Zakon ob ohrane okružajuštšej sredy]

Pitkään valmisteltu ympäristönsuojelulaki tuli voimaan tämän vuoden puolella. Periaatteiltaan verrattain nykyaikaisen lain teho tulee riippumaan sen toimeenpanoa koskevista muista säädöksistä ja alan hallinnon kehityksestä.

Luonnonvaraministeriön ympäristöhallinto on tämän vuoden aikana tehostanut mm. metsäteollisuusyritysten päästöjen kontrollia. Keväällä tarkastettiin yli 30 tehdasta ja viimeksi kohteena ovat olleet Kaliningradin alueen vanhat sellu- ja paperitehtaat. Viranomaisten ohella myös ympäristöjärjestöt Greenpeace ja Ekozaštšita ovat olleet aktiivisia. **Finansovye Izvestija kertoi 12.11**, että ellei päästöjen supistamisvaatimuksia lievennetä niin ainakin kaksi Kaliningradin yritystä joutuu lopettamaan toimintansa tai ne tulee liittää osaksi suuria holding- yhtiöitä. Lehden siteeraama nimetön lähde arvioi, että Bazovij Element-ryhmä on kiinnostunut näistä yrityksistä ja pyrkii ehkä käyttämään tilannetta hyväkseen.

Laki ympäristöhaittojen korvaamisesta [Zakon o plate za negativnoe vozdejstvie na okružajuštšuju sredy]

Luonnonvaraministeriön esitys laista ympäristöhaittojen korvaamiseksi on toimitettu federaation hallitukselle. **Žurnalist-lehti kertoi 22.10** metsäteollisuuden edustajien käsitelleen esitystä ja todenneen, että korvaukset monissa tapauksissa 10-kertaistuvat ja lisäkustannus joudutaan siirtämään tuotteiden hintaan. Vanha teollisuus ei voi heti sopeutua näin nopeisiin muutoksiin. **Gazeta 12.11** jatkaa samasta aiheesta todeten, että tuotteiden hintojen nousupaine on päästömaksujen takia 10-30 %. Lakiesityksen mukaan maksut tulisivat olemaan ekologinen vero. Vuoteen 2000 asti korvaukset maksettiin alueellisiin rahastoihin, joista ne palautuivat osittain yrityksille tukena investointeihin.

Joitakin kuukausia sitten on perustettu suuryritysten ja lainlaattijoiden yhteinen ryhmä pohtimaan lakiesitystä. Yritysten mielestä lain tulisi edistää uuden tekniikan soveltamista eikä vaarantaa yritysten olemassaoloa. Metsäteollisuuden edustajat vedonneet asiassa pääministeriin.

Arviointia

Luonnonvara- ja ympäristölainsäädännön uusiminen on periaatteessa looginen ja johdonmukainen mutta vaikeasti toteutettava kokonaisuus. Vasta myös lakia alempien normien valmistuttua voidaan järjestelmää pitää valmiina.

Laki kaivannaisista säätelee Venäjän kansantalouden tällä hetkellä tärkeimmän sektorin perustaa. Öljyn, kaasun ja mineraalien käyttöoikeuksien ja tulojen jaon määrittely koskettaa myös lukuisia ulkomaisia yrityksiä. Kaivannaislakiesityksessä ja metsälakiesityksessä vaikeimmin ratkaistavia ovat samat periaatekysymykset; luonnonvaran käyttöoikeuden saamisen pelisäännöt, tulojen jako sekä federaation ja subjektien välinen toimivallan jako. Kaivannaislain ratkaisulla on vaikutusta myös metsälakiin, koska saman ministeriön puitteissa pyritään pääperiaatteiden yhtenäistämiseen.

Ympäristönsuojelulain soveltaminen metsäteollisuuteen vaikuttaa tempoilevalta. Tiedotusvälineissä on esitetty väitteitä, että lain soveltamista pyritään käyttämään myös aseena yritysten välisessä kilpailussa.

Yritysten reagointi ympäristöhaittojen korvaamista koskevaan lakiesitykseen on ymmärrettävää. Lain valmisteluvaiheessa korvausten vaikutuksia yritysten talouteen liioitellaan. Tosiasia varmaankin on, että monet vanhat laitokset vaativat pitkän siirtymäajan voidakseen sopeutua uusiin määräyksiin ja heikoimmat laitokset ei pysty sopeutumaan lainkaan. Todellisten korvausten vaatiminen ohjaa teollisuuden kehitystä ekologisesti kestävään toimintaan. Vuoden mittaan muutamat metsäteollisuusyritykset ovat julkistaneet tietoja päästöjä vähentävistä investoinneista.

Voidaan herättää kysymys siitä, onko luonnonvaraministeriöön monilta tahoilta kohdistuvan ankaran arvostelun taustalla myös pelkoa siitä, että ministeriö ehkä kaikesta huolimatta pystyy luomaan luonnonvarojen käyttöä ja ympäristönsuojelua ohjaavan modernin lainsäädännön, joka mahdollisesti vaarantaa joidenkin toimijoiden nykyisiä etuja.

LIITTEET

-